

Lekcija 7

Alati za provjeru i verifikaciju činjenica

Vrijeme pripreme: 30'

Trajanje: 1 x 60'

Sažetak

U današnjem digitalnom dobu, dezinformacije i lažne vijesti brzo se šire. Neophodno je znati kritički analizirati i provjeravati informacije, posebno za novinare, nastavnike i svakodnevne korisnike medija. Ova lekcija će se fokusirati na alate i tehnike za efikasnu provjeru činjenica i verifikaciju, kao i na uobičajene greške koje treba izbjegavati. Učesnici će steći praktično iskustvo korišćenja resursa za provjeru tvrdnji, slika, videa i izvora, čime će unaprijediti svoju sposobnost informisanog i odgovornog korišćenja medija.

Onlajn edukativni sadržaji

- **Lekcija** o alatima za provjeru činjenica i verifikaciju iz onlajn Moodle kursa "Razdvajanje činjenica od fikcije"
- **Kviz** o alatima za provjeru činjenica i verifikaciju iz onlajn Moodle kursa "Razdvajanje činjenica od fikcije".

Ključne riječi

Provjera činjenica, alati za verifikaciju činjenica, medijska pismenost, dezinformacije, misinformacije

Cilj lekcije

Cilj ove lekcije je da opremi učesnike vještinama i znanjem za korišćenje alata za provjeru činjenica i verifikaciju, kritičkim tehnikama za procjenu izvora i prepoznavanje uobičajenih grešaka u procesu verifikacije informacija.

Ishod lekcije

Na kraju lekcije, učesnici će steći kritičko razumijevanje značaja provjere činjenica i njene uloge u borbi protiv dezinformacija. Upoznaće se sa ključnim alatima i tehnikama za provjeru činjenica, što će im omogućiti da efikasno provjeravaju vijesti, slike, video zapise i druge oblike medija. Takođe, naučiće da procjenjuju vjerodostojnost izvora, prepoznaju i izbjegavaju uobičajene greške kao što su pristrasnost potvrde, oslanjanje na jedan izvor, pogrešno tumačenje satire i zanemarivanje konteksta, te primjenjivati ove veštine kako bi postali razboritiji potrošači medija.

min. 1 - 5: Uvodni dio časa

- **Diskusija:** Pitajte učesnike o njihovim iskustvima sa dezinformacijama i kako provjeravaju informacije kada naiđu na nešto sumnjivo.
- **Predstavite temu:** Ukratko objasnite značaj provjere činjenica i rizike od dezinformacija i lažnih vesti.
- **Definišite ključne pojmove:** Uvedite pojmove kao što su provjera činjenica, dezinformacije i lažne vijesti.

min. 6 - 15: Pregled alata za provjeru i verifikaciju činjenica

- **Predstavite listu alata:** Upoznajte učesnike sa alatima kao što su Google Fact Check Explorer, Snopes, PolitiFact, FactCheck.org, TinEye i InVID. Dajte kratak pregled svakog alata i demonstrirajte njihovu upotrebu na primjerima.
- **Grupna diskusija:** Zamolite učesnike da podijele utiske/iskustva koji alati su im najkorisniji i zašto.

min. 16 - 30: Aktivnost 2 - tehnike provjere informacija

- **Upoređivanje izvora:** Pokažite kako upoređivati tvrdnje sa pouzdanim izvorima. Koristite primjer zdravstvene tvrdnje ili vijesti i demonstrirajte kako konsultovati pouzdane veb stranice (npr. WHO, PubMed).
- **Obrnuta pretraga slika i metapodaci:** Pokažite učesnicima kako koristiti Google Reverse Image Search i druge alate kao što je FotoForensics za provjeru autentičnosti slika.
- **Procjena pristrasnosti izvora:** Ukratko demonstrirajte kako provjeriti pristrasnost izvora koristeći alate kao što je Media Bias/Fact Check.

min. 31 - 50: Aktivnost 3 - prepoznavanje tipičnih nedostataka

- **Predstavite uobičajene greške:** Diskutujte o pristrasnosti potvrde, oslanjanju na jedan izvor, pogrešnom tumačenju satire i zanemarivanju konteksta.
- **Interaktivna diskusija:** Dajte primjere svake greške i pitajte učesnike kako bi riješili svaki scenario.

min. 51 - 60: Osvrt na prethodni sadržaj i diskusija

- **Rezimirajte glavne tačke:** Sumirajte alate, tehnike i greške o kojima se diskutovalo tokom lekcije.
- **Pitanja i odgovori:** Omogućite učesnicima da postave pitanja ili podijele svoje mišljenje o lekciji.

Materijali / oprema

Video projektor, računar ili pametni telefon, internet veza, *Google Fact Check Explorer*, *Snopes*, *PolitiFact*, *FactCheck.org*, *TinEye*, hendauti za sumiranje i ilustraciju, *Prezi* ili *Pauerpont* prezentacija.